

# KARTA EVIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

|                                  |                                                                                       |                   |                 |                               |                                    |
|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-----------------|-------------------------------|------------------------------------|
| 1. Nazwa                         | Obszar obserwacji archeologicznej nowożytnego siedliska wsi o genezie średniowiecznej | 2. Czas powstania | początek XIV w. | 3. Miejscowość                | ŚWIERKI                            |
| 9. Materiały graficzne           |                                                                                       |                   |                 | 4. Adres (ulica, nr posesji). | Obszar wsi                         |
| 5. Przynależność administracyjna | województwo DOLNOŚLĄSKIE                                                              |                   |                 | powiat KŁODZKI                | Gmina NOWA RUDA                    |
| 6. Współrzędne geograficzne      | N: 50°37'56.75" E: 16°25'31.94"                                                       |                   |                 | 7. Użytkowanie obecne.        | mieszkalne<br>rolnicze<br>usługowe |
| 8. Stan zachowania.              | 4                                                                                     |                   |                 |                               |                                    |

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie.

**Nazwy:** Kunigswalde, Kunynwalde, Königsvalde,

**Historia:** Wieś powstała najpóźniej w pocz. XIV w. W 1352 r. sprzedana przez Hannusa von Wustenhubę braciom von Dorn. W pocz. XV w. w świętkach istniało wolne sędziostwo. Od 1472 r. Świerki nadano małżonkowi Anny von Dorn – baronowi. G. von. Stillfried i z krótkimi przerwami pozostały w rękach jego rodu do pocz. XIX w. W XV w. nie rozwijały się powoli. Jeszcze w XVI w. nie posiadały kościoła, kaplica wzmiankowana jest w 1631 r. W XVIII w. Świerki były na tyle duże, że dzieliły się na dwie części (von Larischa i von Stillfrieda). W 1748 r. znajdowały się tu 2 młyny wodne, mieszkało 34 kmiści, 43 zagrodników i chatupników. W 1765 r. kmiści było już 50, a zagrodników i chatupników 89. W 1782 r. na części wsi przynależne von Stillfriedom składało się 136 budynków, kościół, szkoła, plebania, 2 młyny wodne, potażarnia, bielnik i dwór wolnego sędziostwa. W XIX w. (w rękach von Magnisa) Świerki posiadały 3 kolonie. W 1840 r. wieś miała 135 budynków, wolne sędziostwo, kościół, szkołę, 3 młyny wodne, 2 bielniki, 2 gorzelnie i olejarnie. Znajdował się tu ośrodek tkactwa chatupniczego, który upadł w 2 połowie XIX w. Zaczęła się natomiast rozwijać turystyka, dla której Świerki stanowiły punkt wyjścia w okoliczne pasma. W 1880 r. powstał tu przystanek kolejowy, a przy nim zakład przeróbczy pofiru wraz z koleją linową łączącą go z odległym o 2850 m wyrobiskiem. W zachodniej części wsi na obszarze ochrony zlokalizowane jest stanowisko AZP 90-22/2 datowane na XIV-XV w.

**Istniejące zagrożenia:** inwestycje wymagające prac ziemnych, rozwijająca się zabudowa jednorodzinna.

**Postulaty konserwatorskie:**

Przed uzyskaniem pozwolenia na budowę zamierzenia inwestycyjne należy uzgodnić z WKZ. Podczas prac ziemnych obowiązują wymóg przeprowadzenia badań archeologicznych po uzyskaniu decyzji WKZ.

#### **Źródła:**

- Słownik geografii turystycznej Sudetów, t. 11, Góry Sowie, Wzgórza Włodzickie, M. Staff [red.], Wrocław 1995 (2015), wydawnictwo I-Bis;
- Gmina Nowa Ruda pow. Kłodzki studium środowiska kulturowego, praca zbiorowa, ROBIDZ, Wrocław 2005,
- Wedekind Eduard Ludwig, Geschichte der Grafschaft Glatz: Chronik der Städte, Flecken, Dörfer, Kolonien, Schlösser etc., Neurode, F. W. Fischer, 1857,
- Volkmar F., Hohaus W., Geschichtsquellen der Grafschaft Glatz 1-5, Habelschwerdt 1883–1891,
- Archeologiczne Zdjęcie Polski, karty KEZA, gm. Nowa Ruda, DWUOZ del. w Wałbrzychu.
- Meißischblatt 1:25000, arkusz 5364 (3133) Rudolfswaldau, 1913 r.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

listopad 2020r.

Iwona Solisz

Damian Chamski

Maciej Krzywka